

Sanotaan, että avoin data on uutta öljyä ja että kaikesta datasta noin 90 % on jollain tarkkuudella yhdistettävissä johonkin paikkaan. Mikäli tämä on edes osin totta, istuvat maanmittarit satumaisten rikkauksien päällä.

Uuden öljyn anatomia

Ari Laitala

KUVITELLAANPA ENSIN ÖLJYLÄHDE, joka ei ehtyisi ollenkaan. Vaikka lähteestä pumpattaisiin samanaikaisesti kymmenillä tai jopa sadoilla pumpuilla, ei lähteen ehtymisestä olisi merkkiäkään. Käytännössä kuka vain voisi tulla ja olemattomin kustannuksin pumpata öljyä niin paljon kuin vain haluaisi. Yksi rajoitus markkinoilla kuitenkin olisi. Kunkin lähteen öljy olisi laadultaan hiukan erilaista ja kullekin laadulle olisi markkinoilla vain rajallinen kysyntä.

Kuka tahansa uuden öljyn tarvisijoista voisi siis helposti ja aivan olemattomin kustannuksin hakea öljynsä itse. Uuden öljyn pumpaamiseen ja jakeluun ei siten liittyisi juurikaan liiketoimintamahdollisuutta. Ainoat hyötyjät olisivat toimijat, jotka käyttäisivät uutta öljyä olemassa olevan toimintansa parantamiseen. Ehkä jonkinasteista varhaista konsultointia ja koulutusta olisi mahdollista harjoittaa myös. Samoin uuden öljyn laaduntarkkailua ja putsamista tarvitaan, mutta koska käyttö on vielä pientä ja satunnaistakin, ei edellytyksiä erikoistuneelle toiminnalle vielä ole. Kun jotain on tarjolla ilmaiseksi ja helposti, on siitä vaikeaa kehittää kilpailuetua.

Jatketaanpa öljymetaforaa siis vielä hiukan pidemmälle. Uusia öljylähteitä löytyy lisää. Ne kaikki ovat laadultaan toisistaan poikkeavia, mutta suurimmalle osalle on olemassa markkinoilla jonkinlaista tarvetta. Uusia öljylähteitä löytyy edelleen kiihtyvällä vauhdilla lisää. Pian kenelläkään ei ole enää kokonaiskuvaa saatavilla olevasta öljystä. Siitä huolimatta, että öljylähteistä muodostetaan katalogeja ja tietokuvauksia, kokonaiskuvan hahmottaminen tulee mahdolliseksi. Hakukoneetkaan eivät pysty antamaan tilanteesta kuin hajanaisen kokonaiskuvan. Ulkomailta löytyvät lähteet – varsinkin EU:n alueelta – ovat myös kiinnostavia, mutta siellä runsauden pulaa vasta onkin.

Tässä kohtaa alkaa syntyä uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Muutama toimija erikoistuu informaation tuotta-

miseen olemassa olevista öljylähteistä ja eri öljyalaaduista. Syntyy huomattavaa kustannusetua, kun yksi tiedon kerääjä voi palvella useita tiedon tarvisijoita. On siis syntynyt uusi tuote, informaatio, joka ei enää olekaan kaikkien saatavilla ilmaiseksi. Niukkuus ja informaation jalostuminen riittävän hyödylliseksi alkaa synnyttää taloudellista arvoa.

Ekosysteemiin syntyy uusi kerros ja kehitys alkaa ruokkia itseään. Kohta joku huomaa, että parempia laatuja saadaan aikaiseksi sekoittamalla erilaisia raakaöljyjä tai niiden ainesosia keskenään. Tämä ei kuitenkaan onnistu ilman öljyn varastointia, johon myös tarvitaan uusia toimijoita. Tarve tutkimukselle, koulutukselle ja konsultoinnillekin jatkaa kasvuaan.

Edellä on kuvattu – ehkä hiukan kömpelöstikin – sitä kehittymistä, jonka julkissektorin datan avaamisen odotetaan synnyttävän yritystaloudessa. Suomessa datan avaamisessa ollaan jo varsin pitkällä, mutta varsinaisen ekosysteemin rakentuminen on vielä alkutekijöissään. Olemme ehkä vasta tilanteessa, jossa avoimen datan hyödyntämisestä liiketoiminnan osana alkaa olla ensimmäisiä vakiintuneita esimerkkejä, joista monet näyttävät liittyvän avoimen datan visualisointiin. Suurempaa lisäarvoa olisi tarjolla datan rikastamisesta ja laskennallisesta analysoinnista, mutta sellaisia esimerkkejä on vielä niukasti tarjolla. Kehityksen on kuitenkin syytä uskoa olevan ripeää ja sitä myös ruokitaan monin hankkein, kuten laajalla 6aika-tutkimusohjelmalla (www.6aika.fi).

Avoin data on digitalisaatiokehityksenkin tärkeä ajuri, joten seuraamme ekosysteemin kehittymistä mielenkiinnolla. Juttuvinkkejäkin aihepiiristä saa toimitukseen laittaa.